

Treća sesija EduCoP-a: Obrazovni program u oblasti RJS-a u Sjevernoj Makedoniji

Dr. sc. Zorica Božinovska Lazarevska, ovlašteni računovođa

5. prosinca/decembar 2024.

CFRR >>
Centre for Financial
Reporting Reform

PULSAR

Public Sector Accounting and Reporting Program

PULSAR Program is co-funded by:

 Federal Ministry
Republic of Austria
Finance

 Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation

Federal Department of Economic Affairs,
Education and Research EAER
State Secretariat for Economic Affairs SECO

Regulatorni okvir računovodstva u javnom sektoru

Zakon o računovodstvu za nosioce budžeta i korisnike budžetskih sredstava

Korisnici budžetskih sredstava dužni su voditi računovodstvene evidencije u skladu sa zahtjevima Zakona o računovodstvu za nosioce budžeta i korisnike budžetskih sredstava (2002. – 2015.) i povezanim podzakonskim aktima, uključujući općeprihvaćene računovodstvene principe i standarde.

Računovodstveni standardi koje su nosioci budžeta i korisnici budžetskih sredstava u Makedoniji dužni koristiti su Međunarodni računovodstveni standardi za javni sektor (MRSJS).

Međutim, do sada su se u javnom sektoru prevodili i koristili samo MRSJS-ovi na osnovi novčanog toka.

Izobrazba za stjecanje certifikata računovođe u javnom sektoru u Sjevernoj Makedoniji

3

Izobrazba za stjecanje certifikata računovođe u javnom sektoru (engl. Public Accountants Certification Training, PACT)

- Međunarodno priznati program za stjecanje stručnih kvalifikacija za računovođe u javnom sektoru, koji se sastoji od nastave, ispita i aktivnosti za razvoj dodatnih kapaciteta.
- PACT je razvio Ovlašteni institut za javne financije i računovodstvo (engl. CIPFA), a prilagodio Centar izvrsnosti za financije (engl. CEF), Ljubljana, Slovenija.

Izobrazba za stjecanje certifikata računovođe u javnom sektoru (PACT)

4

Moduli za stjecanje certifikata

- Upravljačko računovodstvo
- Financijsko računovodstvo
- Nacionalno zakonodavstvo u oblasti javnih financija, računovodstva, revizije i oporezivanja

Moduli za stjecanje diplome

- Revizija i izražavanje uvjerenja
- Financijsko upravljanje
- Upravljanje poslovanjem i poslovnim promjenama
- Financijsko izvještavanje u javnom sektoru

Izobrazba za stjecanje certifikata računovođe u javnom sektoru (PACT)

5

Generacije	Računovođe sa stečenim certifikatom	Računovođe sa stečenom diplomom
1. generacija 2008./2011.	25	23
2. generacija 2012./2013.	24	-
3. generacija 2014./2016.	10	9
4. generacija 2020./2021.	19	-
5. generacija 2022./2023.	-	10
Ukupno	78	42

UNIVERZITET SV. ĆIRILA I METODIJA EKONOMSKI FAKULTET SKOPJE

Ukratko o Ekonomskom fakultetu – Skopje

7

Na prvom mjestu u obrazovanju

- 74 godina tradicije
- Vrlo stručni i renomirani profesori i predavači
- Privlači najbolje studente
- Stvara najcjenjenije stručnjake u oblasti biznisa i ekonomije

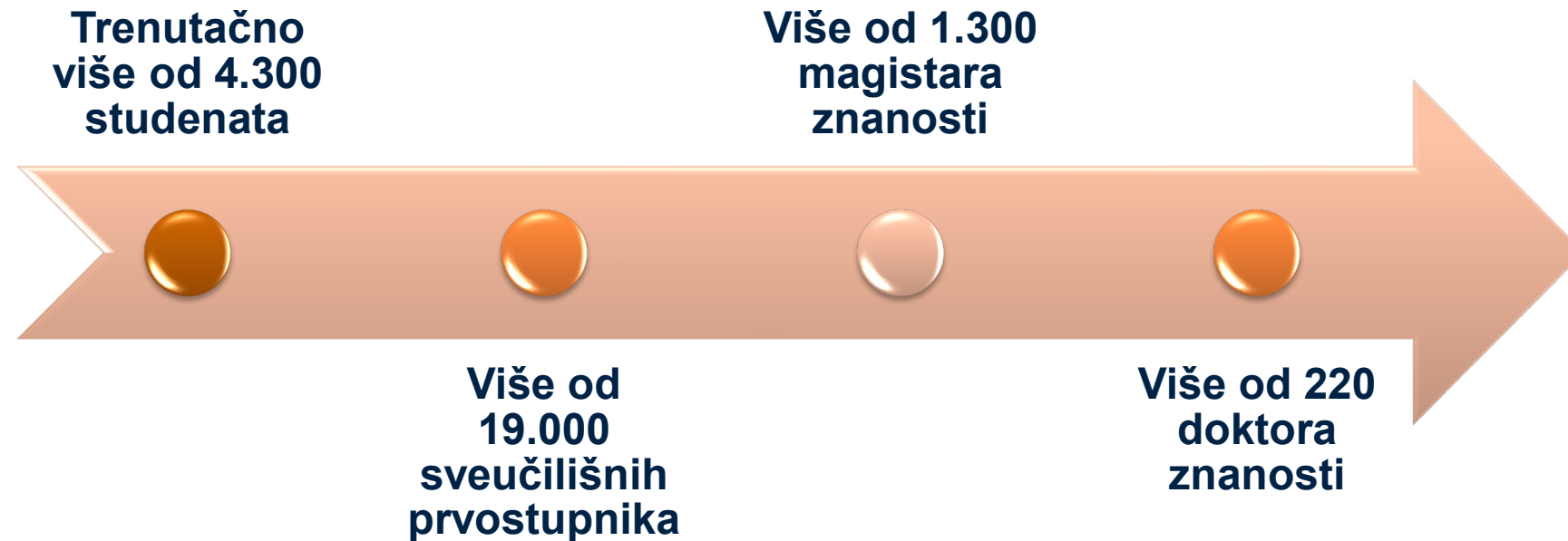
Ekonomski fakultet – Skopje, Univerzitet Sv. Ćirila i Metodija u Skopju **najvažniji je i najcjenjeniji pružatelj stručnog visokog obrazovanja u oblasti biznisa i ekonomije** u Republici Sjevernoj Makedoniji.

Fakultet je osnovala Vlada Makedonije 14. studenoga/novembra 1950. s ciljem „**teorijskog razvoja i praktične pripreme visokokvalificiranih stručnjaka ekonomije**”.

Ukratko o Ekonomskom fakultetu – Skopje

8

Prijediplomski studijski program – (Prvi ciklus) – Računovodstvo i revizija

9

Obavezni predmeti

Prvi semestar

- Osnove ekonomije
- Matematika za ekonomiste
- Osnove računovodstva

Drugi semestar

- Statistika za biznis i ekonomiju
- Trgovačko pravo
- Osnove e-biznisa

Treći semestar

- Osnove menadžmenta
- Osnove marketinga
- Financijsko računovodstvo

Četvrti semestar

- Upravljačko računovodstvo 1
- Biznis komunikacija
- Financijska tržišta i institucije

Prijediplomski studijski program – (Prvi ciklus) – Računovodstvo i revizija

10

Obavezni predmeti

Peti semestar

- Korporativno financijsko izvještavanje
- Računovodstveni informacijski sistemi
- Financijski menadžment

Šesti semestar

- Revizija
- Upravljačko računovodstvo 2
- Menadžment rizika

Sedmi semestar

- Državno računovodstvo i računovodstvo neprofitnih organizacija
- Analitika biznis podataka
- Javne financije

Osmi semestar

- Analiza financijskih izvještaja
- Interna revizija
- Međunarodno računovodstvo

Izborni predmet
Računovodstveni kontrolni sistemi

Prijediplomski studijski program – (Prvi ciklus) – Računovodstvo i revizija

11

Exemption Accreditation

Think Ahead **ACCA**

This is to certify that

Ss. Cyril & Methodius University of Skopje

BSc Accounting & Auditing

is an

ACCA Accredited Programme

Valid from: 01 January 2021

Valid until: 31 December 2025

Judith Bennett
Director – Professional Qualifications

Association of Chartered Certified Accountants

This certificate remains the property of ACCA and must not in any circumstances be copied, altered or otherwise defaced.
ACCA retains the right to demand the return of this certificate at any time and without giving reason.

Diplomski studijski program (Drugi ciklus) – Računovodstvo i revizija

12

Obavezni predmeti

- Revizija i uvjeravanje
- Analiza financijskih izvještaja
- Financijsko izvještavanje
- Strateško upravljačko računovodstvo

Izborni predmeti

- Naučno istraživačke metode u računovodstvu
- Istraživanje prijevara
- Državna revizija
- Porezno računovodstvo
- Računovodstveni informacijski sistemi i tehnologije
- Korporativno upravljanje
- Financijski menadžment
- Državno računovodstvo i računovodstvo neprofitnih organizacija

Diplomski studijski program (Drugi ciklus) – Računovodstvo i revizija

13

Exemption Accreditation

Think Ahead **ACCA**

This is to certify that

Ss. Cyril and Methodius University in Skopje

MSc Accounting and Auditing (Second Cycle Degree Programme)

is an

ACCA Accredited Programme

Valid from: 01 January 2023
Valid until: 31 December 2027

Ann Lamb
Director – Professional Qualifications

Association of Chartered Certified Accountants

This certificate remains the property of ACCA and must not in any circumstances be copied, altered or otherwise defaced.
ACCA retains the right to demand the return of this certificate at any time and without giving reason.

Program podizanja svijesti o internoj reviziji na akademskoj razini (engl. Internal Audit Academic Awareness Program, IAEP)

14

- Predmet INTERNA REVIZIJA Odsjeka za računovodstvo i reviziju Ekonomskog fakulteta – Skopje uvršten je u renomirani Program podizanja svijesti o internoj reviziji na akademskoj razini koji provodi Institut internih revizora (IIA).
- Program podizanja svijesti o internoj reviziji na akademskoj razini uspostavljen je kako bi se prepoznale različite razine predanosti i napora koje visoka učilišta ulažu kako bi studentima pružila informacije i vještine potrebne za odabir karijere u oblasti interne revizije.

OPEN CALL

for participants

BRIDGING THE GAP: NON-TRADITIONAL MAJORS AND THE FUTURE OF INTERNAL AUDITING SUSTAINABILITY

4 workshops

Duration: February - May, 2024

Internal audit function visit in a prominent corporation

Participants: 30 + students

Research project competition

Tutors: 7+

Legenda:

OTVORENI POZIV za polaznike

PREMOŠĆIVANJE JAZA: NETRADICIONALNI STUDIJ I BUDUĆNOST ODRŽIVOSTI INTERNE REVIZIJE

4 radionice; Posjet funkcije interne revizije renomiranoj korporaciji; Natjecanje istraživačkih projekata; Trajanje: veljača/februar – svibanj/maj 2024.; Polaznici: 30 i više studenata; Predavači: 7 i više

Ovaj je program financiran bespovratnim sredstvima programa Međunarodnog partnerstva za obrazovanje u oblasti interne revizije (engl. Internal Auditing Education Partnership, IAEP) uz podršku Akademskog fonda Zaklade za internu reviziju.

This project was funded by an Internal Auditing Education Partnership (IAEP) Program Grant supported by the Internal Audit Foundation's Academic Fund.

<https://www.theiia.org/en/internal-audit-foundation/>

Koja je nova znanja i vještine potrebno uvrstiti u kurikulume iz oblasti računovodstva i revizije kako bi se pripremila sljedeća generacija profesionalnih računovođa?

Obrazovanje u oblasti ciljeva održivog razvoja te okolišnih, društvenih i upravljačkih standarda (engl. SDG/ESG): Izvan tradicionalnog kurikuluma za računovodstvo i reviziju

17

- Računovodstveni stručnjak imat će ključnu ulogu u pružanju visokokvalitetnih informacija i usluga povezanih s održivosti.
- Izazovi u obrazovanju u oblasti ciljeva održivog razvoja te okolišnih, društvenih i upravljačkih standarda (engl. SDG/ESG) za računovođe
 1. **Kontekst koji se brzo razvija:** Zbog dinamične prirode okolišnih, društvenih i upravljačkih standarda i referentnih vrijednosti kurikuluma je potrebno neprestano mijenjati.
 2. **Povezivanje teorije i prakse:** Prevođenje teorijskog znanja o okolišnim, društvenim i upravljačkim standardima u provedive poslovne strategije i dalje predstavlja izazov.
 3. **Prevladavanje tradicionalnog načina razmišljanja:** Iskusni stručnjaci verzirani u tradicionalnim poslovnim paradigmama moraju značajno promijeniti svoj način razmišljanja kako bi prihvatili okolišne, društvene i upravljačke standarde.

Osposobljavanje profesionalnih računovođa za održivost: Što imamo i što moramo, IFAC

18

- U publikaciji „**Equipping Professional Accountants for Sustainability: What We Have and What We Need**” („**Osposobljavanje profesionalnih računovođa za održivost: Što imamo i što moramo**”), IFAC je naglasio koliko je važno da profesionalni računovođe **razmišljaju sistemski** i prepoznaju **povezanost između financija i održivosti**.
- Održivost nije tema koju treba razmatrati zasebno. Profesionalni računovođa treba razmotriti utjecaj globalnog konteksta održivosti na poslovne modele, lance vrijednosti i strategije, kao i na upravljanje, rizike i prilike.
- **Dok se računovodstvena struka priprema za ispunjavanje zahtjeva za visokokvalitetnim informacijama o održivosti, profesionalni računovođe, akademska zajednica i edukatori moraju razmotriti načine na koje će popuniti praznine u obrazovnim programima u oblasti računovodstva i revizije.**
- Dobra je vijest da se velik dio onoga što profesionalni računovođe već rade može prenijeti na usluge povezane s održivosti. **Druge nove teme i izazovi povezani s održivosti zahtijevat će** ¹⁸**nove načine razmišljanja i rada.**

IFAC-ov Okvir obrazovanja u oblasti održivosti – četiri ključna područja bitna za profesionalne računovođe

19

Poslovna sposobnost

Kompetentno ponašanje

Stručno znanje

Etično ponašanje i profesionalne vrijednosti

IFAC-ov Okvir obrazovanja u oblasti održivosti – četiri ključna područja bitna za profesionalne računovođe

20

● POSLOVNA SPOSOBNOST

○ MORAMO:

- **Razmišljati sistemski** uzimajući u obzir utjecaj globalnog konteksta održivosti na poslovne modele, lance vrijednosti i strategije.
- Prepoznati povezanost između financijskih rizika i prilika te rizika i prilika povezanih s održivosti.
- Vrednovati utjecaj na upravljanje, rizike i upravljanje učinkom.
- Rukovodstvu pružiti informacije o održivosti pružajući im podršku u donošenju informiranih odluka.
- Proizvoditi visokokvalitetne informacije korisne za donošenje odluka za razne vanjske zainteresirane strane.

IFAC-ov Okvir obrazovanja u oblasti održivosti – četiri ključna područja bitna za profesionalne računovođe

21

● KOMPETENTNO PONAŠANJE

○ Moramo:

- Primjenjivati analitičke vještine i računovodstveno znanje na nove vrste podataka i zahtjeve za izvještavanje.
- Koristiti vještine kritičkog razmišljanja i rješavanja problema za potrebe učinkovite analize budućih scenarija, uključujući rizike i neizvjesnosti, te odmjeravati alternative.
- Prilagođavati se i agilno razvijati nova znanja i vještine kao odgovor na aktivnosti povezane s održivosti.
- Dodatno poboljšavati suradničke vještine kako bismo na učinkovit način radili u multidisciplinarnim timovima i s raznim stručnjacima.
- Jasno i učinkovito komunicirati s raznim unutarnjim i vanjskim zainteresiranim stranama.

IFAC-ov Okvir obrazovanja u oblasti održivosti – četiri ključna područja bitna za profesionalne računovođe

22

● STRUČNO ZNANJE

○ MORAMO:

- Razumjeti i primjenjivati nove standarde i zahtjeve u pogledu izvještavanja o održivosti i izražavanja uvjerenja.
- Uspostaviti nove načine mjerenja učinka, uključujući znanstveno utemeljene parametre i ciljeve.
- Analizirati nove vrste skupova podataka i scenarija povezanih s održivosti pružajući podršku u donošenju informiranih odluka.
- Oblikovati, uvesti i vrednovati sisteme, procese i kontrole za izvještavanje o održivosti.
- Koristiti prosudbu i procjenjivati značajnost za kontekst održivosti.
- Proizvoditi visokokvalitetne objave i informacije o održivosti korisne za donošenje odluka.

IFAC-ov Okvir obrazovanja u oblasti održivosti – četiri ključna područja bitna za profesionalne računovođe

23

- **ETIČNO PONAŠANJE I PROFESIONALNE VRIJEDNOSTI**
 - **MORAMO:**
 - Primjenjivati predstojeće izmijenjene i nove standarde etike za izvještavanje i izražavanje uvjerenja o održivosti.
 - Sagledavati etičke prijetnje u kontekstu održivosti, uključujući u suradnji sa stručnjacima i drugima.
 - Koristiti profesionalnu prosudbu i skepticizam pri sastavljanju ili izražavanju uvjerenja o objavama o održivosti.

Kompetencije koje se stječu obrazovanjem za održivi razvoj (engl. Education for Sustainable Development, ESD)

24

Okvir koji su razvili Lozano, Merrill, Sammalisto, Ceulemans, i Lozano (2017.) sadrži 12 kompetencija poznatih kao „Kompetencije koje se stječu obrazovanjem za održivi razvoj (engl. ESD)” i uključuju:

(1) Sistemsko razmišljanje

(2) Interdisciplinarni rad

(3) Anticipativno razmišljanje

(4) Pravda, odgovornost i etika

(5) Kritičko razmišljanje i analiza

(6) Međuljudski odnosi i suradnja

(7) Empatija i promjena perspektive

(8) Komunikacija i korištenje medija

(9) Strateško djelovanje

(10) Osobni angažman

(11) Ocjenjivanje i vrednovanje

(12) Tolerantnost prema nejasnoćama i neizvjesnostima

Ključne koristi koje Ekonomski fakultet ima od PULSAR programa

25

- Akreditacija koju dodjeljuje ACCA
- Rasprave koje su nas potaknule na znanstvena istraživanja
- Prezentacije o aktualnim temama u oblasti računovodstva u javnom sektoru koje su proširile naše znanstvene horizonte
- Izvrsni predavači iz IFAC-a, INTOSAI-a, EFRAG-a itd.
- Umrežavanje s kolegama s drugih sveučilišta/univerziteta i iz institucija javnog sektora

„Enhancing Sustainable Progress: An Analysis of Supreme Audit Institutions' Performance Audits and Information Disclosure Practices” („Poboljšanje održivog napretka: Analiza praksi revizija učinka vrhovnih revizijskih institucija i objava informacija”), *Journal of Public Budgeting, Accounting & Financial Management*, (25. lipnja/jun 2024.), DOI: [10.1108/JPBAFM-06-2023-0092](https://doi.org/10.1108/JPBAFM-06-2023-0092)

- Svrha

- Ova tehnička studija ima dva cilja. Prvi je cilj istražiti prakse revizije učinka vrhovnih revizijskih institucija u pogledu objave informacija o ciljevima održivog razvoja s osvrtom na četiri zemlje Balkana: Hrvatsku, Crnu Goru, Sjevernu Makedoniju i Sloveniju. Drugi je cilj istražiti utječe li članstvo u Europskoj uniji, zajedno s usvajanjem jedinstvenih zakonskih propisa EU-a i najboljih socio-ekonomskih i političkih praksi, na razinu prakse objavljivanja informacija u reviziji ciljeva održivog razvoja i na nacionalne pristupe reviziji u oblastima povezanim s ciljevima održivog razvoja.

- Nalazi

- Nalazi pokazuju da se slovenski VRI ističe po sveobuhvatnim objavama informacija u godišnjim izvještajima povezanim s ciljevima održivog razvoja ili izvještavanjem o održivosti. Također pokazuje visoku razinu revizije učinka u oblastima povezanim s ciljevima održivog razvoja. Odmah iza slovenske VRI su makedonski i hrvatski VRI, koji također pokazuju zapažene rezultate u tim oblastima. Za razliku od njih, crnogorski VRI pokazuje najnižu razinu objave informacija te je proveo manje revizija učinka povezanih s ciljevima održivog razvoja. Nadalje, studija ne pokazuje značajnu korelaciju između članstva u EU-u i broja objava povezanih s ciljevima održivog razvoja u godišnjim izvještajima VRI-jeva i razine provedbe revizije učinka.

ISSN 1096-3367
Volume 00 Number 00 2018

Journal of
**Public Budgeting,
Accounting & Financial
Management**

Ključna područja razvoja i sljedeći koraci u sklopu programa PUSAR II

27

- Edukacija edukatora o postojanosti okvira izvještavanja i izražavanja uvjerenja o održivosti (CSRD, MSFI S1, MSFI S2, ISA 5000, MOS 2, MOS 3, MOS 4 itd.)
- Edukacija edukatora o uvrštavanju IFAC-ovih Međunarodnih obrazovnih standarda u kurikulume u oblasti računovodstva i revizije
- Edukacija edukatora o razvoju mekih vještina u sljedećoj generaciji studenata – primjena profesionalnog skepticizma, kritičkog razmišljanja i rješavanja problema, sistemskog razmišljanja, prilagodljivosti i fleksibilnosti, međuljudskih vještina itd. kroz primjere i studije slučajeva
- Prijenos iskustava s renomiranih sveučilišta/univerziteta u EU-u o primjeni digitalizacije u studijskim programima u oblasti računovodstva i revizije
- Radionica o razvoju i primjeni pristupa obrazovanju u kojem sudjeluje više zainteresiranih strana
- Primjena inovativnih načina učenja i poučavanja u oblasti računovodstva i revizije

Hvala vam!

CFRR >>
Centre for Financial
Reporting Reform

PULSAR

Public Sector Accounting and Reporting Program

PULSAR Program is co-funded by:

 Federal Ministry
Republic of Austria
Finance

 Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation

Federal Department of Economic Affairs,
Education and Research EAER
State Secretariat for Economic Affairs SECO
